

ספרוי — אוצר החסידים — ליאובאווויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חופשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

וצוקלהה"ה נבג"מ ז"ע

שניאורסאהן

מליאובאווויטש

•

תצא

(חלק כרך שיחה ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקווי

שנת חמישת אלפים שבע מאות שמונים ושלש לביריה

שנת הקהל

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת כי תבוא, י"ז אלול, היתשפ"ג (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2023
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.org / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

תצא ב

הו¹¹, "בונין בחול ואחר כן מקדישין", נמצוא ששבשת חידושו (בעת בניית המקדש) אין בו עדין קדושה, ומילא הוא חיב או בمعקה.

אבל תירוץ זה צריך עין גדול מכמה פנים¹²:

א) פטור בתני הכנסתות ובתי מדרשות מעקה הוא (לא מפני שהם "קודש"¹³, אלא) מפני שאינם "גגן" – אין להם בעלים¹⁴; ואם כן, גם היכל המקדש

א. על הפסוק¹ "כִּי תָבֹנֵה בַּיּוֹם כְּבָשָׂעַת חִזְוֹנוֹ" ועשית מעקה לגגר² איתא בספריה²: "בית – לרבות היכל", היינו שהמעקה של גגו של היכל המקדש³ היה (לא רק לנווי, וכיווץ בזה, אלא) קיום החיב דעתות מעקה.

VIDOUHE HESLAH⁵: הלא קיימת לנו דבתי כניסה ובתי מדרשות פטוריין מעקה, כמו שדרשו בגמרא⁶ "גגר .. למעוטי בתני הכנסתות ובתי מדרשות" – ואם כן, מפני מה היכל המקדש חייב במעקה?⁷

ב. הגאון הרוגצובי⁸ כתב ליישוב, שחלות חיב מעקה הוא (כדייתא בספריה⁹) "משעת חידושו"¹⁰ – מיד משנובנה הבית (עוד קודם התחלת השימוש בו¹⁰); ומאחר שבמקדש הדין

(11) מעילה יד, א.

(12) נספף על העיקר, שדין הניל בספרי דחיב "משעת חידושו" הוא דעת היחיד, ולא הובא ברמב"ם כר' (ראה פררי דבר שם. וראה מגדל עוז להלן) רוצח ושמירת נפש פ"א ה"ג).

(13) גבי מזווחה כתוב הרמב"ם (היל' מזווחה פ"ז) "ה"ז ש"פטורין לפि שהן קדש", אבל [נסוף לו] שגם בזה פירש בחת"ס (שות' יו"ד ס"פ"א) שהטהרתם הוא לפי שאינם זירות הדיטוי, ודוקא דרתת הדיטות חיבת בmenoah ע"ש. ועיין להחינו מזווחה תכג – הרין גבי מעקה לא הובא טעם זה (אבל ראה הערכה הבאה). וברמב"ם (היל' רוצח כר' שם ה"ב) מפורש שנתמעטו מගזר "לפי שאין עשיים לדירה", נדלקמן בפניהם.

(14) כפרשי חולין שם – נעתק لكمן בפנים (ר"ש ג').

ואולי ייל' (בדעת הצפע"ן), ע"פ מ"ש במ"א צפיע"ז ש"ת וואריא סי' קיב. וראה ש"ת דוויניסק ח"ב סי"ב) בביואר פרשי זה, דבר שבקדושה אין בו קניין עצם" – שהו מחת הקדושה שבו. וא"כ במקדש קודם שמקדישין אותו אין שישך טעם זה.

ולהעיר ממן"ח שם: שאינון בית דירה מכש"כ היכל וגם הוא לגובה ולא קרי גגר כי הוא של גובה כמו שדרשינו בכל מקום שלך ולא של גובה (אבל כותב זה רק בוגוע להיכל, ולא

(1) פרשanton בכב, ח.

(2) אף שיש מוחקים זה – הרי נספף ע"ז שכן הוא בדפוס וינצ'יאן וכו' – כן הוא גם בכתבי הספרי (ראה הוצאות ר"מ א"ש, האראויין – הובאו באנז' תלמודית מע' היכל ע' מה).

(3) מדות פ"ד מ"ו. רמב"ם הל' בית הבcharה פ"ד ה"ג).

(4) כמו שפי' בספרי דבר רב לספרי שם.

(5) ספרי דבר רב שם. מנ"ח מצוה תקמו. ועוד.

(6) חולין קלין, א.

(7) ראה הנתק בцеפע"ז עה"ז פרשanton שם. צפיע'ג להלן בית הבחירה שם (ירושלים תש"ט) ובהנטמן שם.

(8) פרשanton שם.

(9) כ"ה ביל"ש פרשanton שם. ועוד. ובספרי לפניו: חזותה.

(10) כן מפרש גם ברביבינו הל' וספרי דבר רב בספרי שם. אבל בתולדות אדם שם: כשהוא חדש לו ויכנוס לדור בו.

לבדך בזוה מאי שנא בתי כניסה כו'
מabit של שותפין:

הדין הוא שבית של שותפין חייב
במעקה, כדאיתא בגמרא, שאע"פ
ש"ג"ג" ממשמעו "דייך אין דשותפה
לא", מכל מקום, כיון שפירש הכתוב
הטעם למעקה – "כי יפול הנופל
מןנו", ומצד חשש זה אין נפקא
מינה אם זהו בית של יחיד או של
שותפין, לפיכך גם בית של שותפין
חייב במעקה.²⁰

אלא שלפי זה קשה: ומה נשתנו
בתי כניסה ובתי מדרשות, ומפני מה
נתמעטו המ牴יבות "גגר"? אלא אפלו
אם אינם "גגר", יש הכרחה למנוע את
החשש "כי יפול הנופל מןנו".

ולכן ביאר רשי, שבתי כניסה
ובתי מדרשות אין מי שיחייב בדבר:
חייב מעקה הוא על בעליו של הבית
(ובבית של שותפין – חל חיוב המעקה
על כל אחד מהשותפים ועל כולם),
אבל בני העיר (שבנו את בית הכנסת
או את בית המדרש) אין חלק לאחד
מהם בבית הכנסת ובית המדרש, כי
אף לבני עבר הים הוא²¹, וממילא
אין מקום להטיל עליהם את החיוב
לשעות מעקה.

ואין סתרה לזה ממה שמצוינו בני
העיר נחשבים בעליים של בית הכנסת
כו' לגביהם דיןנים אחרים²² – כי בענין

צורך להיות פטור ממעקה, כי אע"פ
שהוא נבנה בחול, הרי אינו נעשה
ע"ז "גגר".

ואין לומר שתירוץ הוא לפי טומו
של הרמב"ם²³ – שפטור בתי כניסה
ובתי מדרשות מעקה הוא (לא מפני
שאינם בבעלות של היחידים, אלא) "לפי
שאינו שעויים לדירה"; משא"כ היכיל,
שבשעת בניינו ע"ז חול הוא יכול
לשמש לדירה, חייב במעקה,

כ"י²⁴ אע"פ ש"בונין בחול ואחר
כך מקדישין", הרי כיון שהבית נבנה
לשם מקדש, מסתבר שלא השתמש
(ושמא אף אסור להשתמש) בבית
לצרכי הדירות²⁵.

(ב) בית המחויב במעקה שעשאווהו
אחר כך בית הכנסת (וכיווץ בזוה –
בית הפטור מעקה), בטל ממנו ממילא
חייב המצווה דמעקה.¹⁸

ג. ויש לומר הביאור בזוה:
בטעם שבתי כניסה ובתי מדרשות
אין בכלל "גגר", כתוב רשי¹⁹ דהינו
משמעותו "שאין חלק לאחד מהן בו שאף
לבני עבר הים הוא". וכוונת רשי

לביהנ"ס כו' שאינם "של גבואה" כ"א דבני העיר.
וראה לקמן סעיף ג).

(15) היל' רוצח כו' שם. וכ"ה בשו"ע ח"מ
סטכ"ז ס"ג.

(16) נוסף לזה שאע"פ לפרש בן בצעפ"ג, שלא
הביא שם דברי הרמב"ם.

(17) ולהעיר מהאיסור לבנות בית בתבנית
היכל (ע"ז מג. א. וש"ג). רמב"ם היל' ביהב"ח
פ"ז ח"י).

(18) דבפטור ביהנ"ס וכ"י אין תנאי בזוה
שכ"ל נבנה מתחלה לשם זה, ולאeskono בית
(דירה) ועשאווה ביהנ"ס כו' – ומעשה רב.

(19) חולין שם (בטעם הראשון. בטעם השני
ראה לקמן סעיף ה).

(20) ובלי הרמב"ם היל' רוצח כו' שם: לא תלה
אלא בנופל.

(21) ובמיוחד אין חלק מבורה, או אין שווה
פרוטה ועוד. וראה לקמן העלה 31. וע"ז.

(22) כמו גבי מזווה ונגעים (אם יש בו בית
דירה) – ראה יומא יא, באיליך (ועיני פרש"ש)
יב, רע"א החלוק בין דכפרים לדכרים. וראה

יפה²⁸ (ולא כממון השיך לכמה היחידים בתור שותפות) – מכל מקום לא נ לבטל ע"ז (לגמר) חלקו של היחיד²⁹ (וידועה הראה לזה מבקשת משה (בקשר לקורה ועדתו): "זהם (בתמידי ציבור) לא יקובל"³⁰); ולכן המקדש הוא (על-כל-פנים) מען שותפות דכל ישראל³¹.

וכיוון שלכל אחד מישראל יש חלק בבית המקדש – כן³² (ובמלכ"ש.cn מרכז התמיד), לפיכך נתחיבו ישראל³³

(28) ר' ר' ז, ריש ע"ב. ו"ג.
 (29) האריך בזה בцеפ"ע ב' בכ"מ (ראה מפענה צפנות פ"ד ס"ב ס"ה, ו"ג, ו"ג. אבל ראה השקו"ט בזה (שותית שם סי"ב-יג. וועוד) גם גבי בהיכנס, דף ששיריך לכל (בני) העיר, נשאר בו חלק היחיד). וראה גם לקו"ש ח"ח ע' 112 ואילך.
 (30) פרש"י קרח טז, טו. מבמדבר פ"ח, י.
 (31) כן מוכח ג"כ ממ"ש בפי"מ נדרים שם גבי דבר של עולי בבל מותר: "דבר של עולי בבל הוא הדבר המשוחך לכל עולי הרגל .. שבונין אותן .. מממון כל ישראל ויש לכל אחד מהם בהן גניון אלא שהוא מועט מאד אין וחושני לו" (כ"ה הלשון בתרגום קאפה. ועד"ז הובא במאירי שם (וכ"כ בפירשו הוא). ובפיה"מ לפניו (הובא בתווי"ט): אין זה כ"א זכות מעט מאוד שאין לאחד מהם שם רשות). וגם להטעם (תוס' ר'ג, פ"ר הרא"ש, רע"ב ועוד שם) משומם דהפקר הוילא דשותfine בוזו לעניין שיוכל האחד לאסור חלק בחבירו" (תוס' שם).

– ומכוון שכל בני משותfine בממוני בבני המקדש, ככלם במקדש (לענין יובי מעקה) הוא יותר מהחלוקת שיש לכל ישראל בבהיכנס' מחלוקת זה ש"דרית בהיכנס' שיריך לכל" (כן"ל ס"ג מפרש"י והצפ"ע) – ראה לעיל הערא²¹.
 (32) ואף שישאל מותר להכנס רק בעורות ולא בהיכל שעליו המעה^{*} – ה"ז רק משומן

^{*}) אבל ראה לקמן הערא 39 – בניית גג היכל.

חייב מעקה מה שנוגע הוא (לא רק קניין הגוף של בית הכנסת וכו'), שהוא של בני העיר בלבד, אלא גם) שהייה מקום שלו לדoor בו²³, ממשא"כ בית הכנסת, שהרי כל ישראל רשאים להכנס ולהשתמש בכל בית הכנסת שבכל עיריות שבועלם²⁴; ובleshו הרוגוצובי²⁵: "גבוי מעקה .. תלי בא דירה ודירת בית הכנסת שיריך לך"²⁶.

ד. עפ"ז יתיישב גם הטעם שהיכל המקדש חייב במעקה:

במקדש היה לכל ישראל חלק, (בע"ז) שותפות – במקומות המקדש שקנה דוד המלך מרונה היבוסי בכספו שגביה מכל השבטים²⁷, ועלדריך-זה במקדש גופא, הנבנה מנדרות הציבור (דכים שחיל ישראל השתתפו בנדבת המשכן, מסתבר שככל ישראל השתתפו גם בקופה ובלשכה שמהן הייתה בניתו או על-כל-פנים בדק) בבית המקדש).

ואעפ' שכשונותן היחיד את נדבותו לקופה, צריך ש"י מסרום לציבור יפה

אנציקלופדי תלמודית ע' בית הכנסת ע' ר' ר' וא"ן). וראה גם משנה נדרים (מה, רע"א, ואסורים בדבר של אותה העיר .. (ו) בית הכנסת". ועד).

(23) שזורה תלוי העניין דיפיל הנופל ממנו).

וראה לקמן הערא .39.

(24) ראה גם נמק"י נדרים שם. וראה המובה באנציקלופדי תלמודית שם.

(25) צפע"ג מחדית פג, א. ועייג"ב שוי"ת צפע"ג דוינסק ח"ב סי"ג.

(26) ומסיים "וזein נ"מ בין של כפרים לשכל כרכרים" (ראה הנסמן לעיל הערא²²).

ולהעיר מהשוק"ט אם שוכר חייב במעקה מה"ת (شد"ח כללים מע' המ"מ כלל קצה. ושי"ע). ואכ"מ.

(27) ספרי (ורש"י) ראה יב, יד. זבחים קטן, ב. פרש"י יומה שם ד"ה אלא.

ה. אבל עדין יש להקשות:

חויב מעקה הוא דוקא בבית דירה³⁵ (adam la-cen harri "aino zokk lo"³⁶) (וגם) מטעם זה בתים נסויות ובתי מדרשות פטורים ממעה, כי בית הכנסת "AINO בית דירה"³⁷ [ובפרט לדעת הרמב"ם, שהזכיר רק טעם זה – לפי שאין עשוים לדירה]³⁸ – כן"³⁹ שיער ב] – והרי היכל איןו בית דירה?

ויש לומר בזה:³⁹

בZIPOT הקב"ה (אם בניין משתמש בו, וראה לקמן סעיף ה).
(35) ספרי פרשנותנו שם. רמב"ם הל' רוצח כו' רפ"א. ש"ו"ע חומר ר"ס תכו. ש"ע אדחה' חלק חומר הל' שמירת גופו ונפש כו' סעיף א.
(36) רמב"ם שם (וראה הערכה) ש"ע שם. וראה ש"ע אדחה' שם.

(37) רש"י וולין (הניל הערכה 19).
(38) וצ"ע, לבארה, דא"כ למה צרכיהם מיועוט מוחיד דגגר" – והררי, "AINO ZOKK LO" מכיוון שאינו עשי לדירה; וכ"פ נלמד זה מ"בית" (בספריו שם. וראה הגמ"י שם). וראה סמ"ע שם סק"ה.
ויש לומר, דהו"א דביהנ"ס וביהם"ד נק' בית דירה, מכיוון שימושבו בחיקוד בקוווט לתפללה ותורה*, ולבן צ"ל מיועוט מוחיד (שגם הם בכלל "אין עשוינו לדירה").

(39) גם ייל להמ"ד דגGIN של היכל לא נתقدسו (ראה אנציקלופדי) תלמודית ע' גיגין ועליות (ע' קלוג) ושם), וא"כ מורתת ההשתמשות בס – והרי הפטור איננו בית דירה הוא מפני שאין משמשין על הגג (ראה ש"ע אדחה' שם). ולהעี้ מש"ת מבית" סק". ש"ח כללים מע' המ"ם כלל קצה (תקנה, ב).
ולהעיר דעתל" שעלילית ההיכל לא הייתה פתוחה להיכל צ"ע אם קדושתה כהיכל או בעירה (אה צל"ח פסחים פ, א. אנטק' תל' שם). כן להעיר מלכמים (ב, א, ב ואילך) שהסתירו

לעשות מעקה בעת שבנו את בית המקדש³³,

שהרי, כדי להתחייב במעקה אין הכרח שהיה זה "גגר" בשלימות ממש (וכן"ל סעיף ג, שגם בית של שותפה אין "גגר" למגרי), וגם בלאו הכי חובה היא למנוע מצב של "כ"י יופל הנופל ממנה"³⁴.

א"ר דרביע עלי' איסור התורה, ולא מצד חסרו בבעלות שלהם (ולהעיר מותיזט למשנה נדרים שם). וכך יש לומר גם ישראל מצ"ע מחוייב במעקה כדי שלא יפול הנופל ממנה, ולא רק מפני שצרכיהם להשתתף בבניתם כל ביהם"ק.

(33) משא"כ בבייהנ"ס כו' שלא נבנה מקופת ציבור דכל ישראל אין לחיב (רכ) בני העיר בעניין שישיך לכל ישראל. ז"ע.

(34) עוד ייל – אתל' דמאחר חז"ל (שם)"ר פ"ל, ט) "מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות" (שהקב"ה מקיים מצוות התורה) והוא גם גדר בהזכה: ביהם"ק הוא דירת הקב"ה* [ונק' "בית לה"] (הובא בהלכה – רמב"ם ריש הל' ביהנ"ח) ואומר עליו "זאת מנחתית" (תולדים קלב, יד. רמב"ם שם פ"א ג"ג). דירת קבע – לאחררי ואתהלך באוהה[?]; וכך יש חיב בביבול על הקב"ה לעשות מעקה על גג דירתו, ובבנ"י שעשו בשילוחתו של הקב"ה.

[ויש לחלק בין זה למ"ש בשורת חת"ס (הניל הערכה 13) דין חיב מזוזה על ביהנ"ס כי הוא דירה של קדש, "דירת גובה", ודוקא דירת הדיזון חייבות במזוזה (ולא אמרין בזה מה שהוא עושה כו") –

כי עניין המזוזה הוא קבועות שם ה' על פתח הבית, ואין צורך בזה ב"דירת גובה ד' אלקי ישראל" (ל' החת"ס שם) משא"כ מעקה שענינו שמרת הבית ש"לא יפול הנופל ממנה", צ"ל גם

(*) ומ"ש בחות"ס (שבפונים הערחה) (גם בבייהנ"ס הוא "דירת גובה" – הינו רק גענון דירה"ה שצ"ל במחזה, דירת גובה לא נק' דירה); משא"כ מעקה – תלויה "גגר" וביפול הנופל – כבפונים.

* להניר דמדיאנה תזרו דסוכה – הוא גם בונגנ' לסת' (מקומות שנסמו בהערה 40).

(סתוכה⁴⁶, וככיתה בחו"ל פחותה מל' יומן הפטור מזווה⁴⁷);

משא"כ אכילת קדשים קדושים – **שהיא אכילת מצוה, וממצוותה אחשביה**⁴⁸, ובפרט שצרכיה להיות באופן של "למשחה – לגונולחה"⁴⁹ – היא עניין של גבינותו. וכיון שציווי התורה הוא לאכול קדשים בהיכל (על-כל-פניהם בשעת הדחק), הרי הוא בית דירה⁵⁰.

ו. ביאור החלוקת שבין בית הכנסת כוי' לבית המקדש (לגביו חיוב מעקה) בפנימיות העניים – יובן על-פי ביאור עניין המעקה בעבודה הרוחנית:

הפרוש הפנימי בצדיו "ועשית מעקה לגגר גוי כי יפול הנופל ממנה" הוא: "גגר" מורה על הגבהה וגאה⁵¹, והחיווב "ועשית מעקה לגגר" תוכנו, שיש לגדור את הגאה ולהגבילה⁵²;

(46) סוכה בתחלתה.

(47) מנוחות מד, א. טוש"ע יו"ד סרף"ו סכ"ב. ב"י לטור שם. ש"ך שם.

(48) ראה בכרות, י. א. רשי"ד ד"ה חלה (ביצה צ, ב.).

(49) קרח יה, ח. זבחים צא, א (וש"ג).
(50) והוא דהיכל פטור מזווה, הי' מפני שהוא גודש (יומא יא, ב. ורמב"ם הל' מזווה פ"ז ה"ז). וגם לפמ"ש בחות"ס (כנ"ל הערכה 13) שתלי רק בעניין דירה (של הדירות) – יש לחלק בין שם "דירה" לעניין חיוב מזווה, לשם "דירה" גבי מעקה (שענינו השמירה שלא ייפול הנופל"). ולהעיר מסמ"ע חומר שם סק"ב. ויל' שלכן ציריך ריבוי מיוחד לחיבתו במעקה – בית לרבות היכל" – כי לו לא זה הו"א דאי' זה בכל עשוין לדירה".

(51) להעיר ממחוז"ל בונגע לגג ביהיכנס' ודכתה העיר (שבת יא, רע"א).

(52) של"ה חלק תושב"כ סוף פרשנתנו. וראה אות להה"מ פרשנתנועה"פ. ועוד.

ענין הדירה עיקרו הוא האכילה, ובמו שמצינו בדיוני הסוכה – אשר מצותה "תשבו עין תזרו"⁵⁰ – ש"ע, עיקר מצות היישבה בסוכה" היא האכילה בסוכה⁴⁴.

ומטעם זה המקדש הוא "בית דירה", כי הוא המקום הקבוע לאכילת קדשים⁴²; ואע"פ שאכילת קדשים היא רק בעזורה ולא בהיכל (שלעלו עיל גגו) היה המעהקה – הרי הדין הוא⁴³ שמותר לאכול קדשי קדשים בהיכל, יותר מזה – (בשעת הדחק) אף יש מצוה וחיוב בדבר.

ואין להקשوت מזה שבשעת הדחק מותר לת"ח לאכול גם בבית הכנסת⁴⁴ (ומכל-שכן בבית המדרש⁴⁵) ואעפ"כ אין הם נקראים בית דירה כנ"ל – כי שם ההיתר הוא מפני שאכילה ושתייה (ושינה) באופן זה הם דרך עראי, ולכן אין המקום נקרא בית דירה להתחייב במעהקה, בהיותו רק על-דרך דירת עראי

את יואש בחדר המטבח – עליית בית קדש הקדים (רש"י שם) – ש שניות.

(40) סוכה כה, ב. וש"ג. טוש"ע (ודדה"ז) או"ח ר"ס תרלט.

(41) ש"ע עד אה"ז שם סי"ב. וראה טור שם. נ"כ השו"ע שם בסוף הסימן.

(42) להעיר דישיבת מלכי בית דוד היא בעורה (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ז ה"ז).

(43) בבחום סג, א. ספרי קרח יה, י. רמב"ם הל' מעה"ק פ"י ה"ג. וראה מנ"ח מצור קפד.

(44) רמב"ם הל' תפלה פ"א ה"ז (וראה כס"מ שם). טוש"ע או"ח ר"ס קנא ונ"כ. וראה אנציקלופדי תלמודית ע' בית הכנסת ע' קצה. ונ"ן.

(45) ראה רמ"א שם. וראה פרטיה החילוקים בכיהמ"ז לגבי ביהיכנס' – אנציקלופדי תלמודית ע' בית המדרש ע' ריא. וש"ג.

זוקן הוא ביתר שארם⁵⁸ ל„טבילה – אותיות ביטול⁵⁹ – לקודש.“

וזהנה, המעקה כפשותו לא נועד (כל-כך) לשם שמירה על בעל הגג עצמו, אלא (בעיקר) לשם שמירה שהזלת לא יפול מ„גך“.

ועל-זרק-זה הוא בעניין המעקה ברוחנית: „מעקה לגך“ אין עניינו רק למנווע את עצמו מנפילה רוחנית, אלא גם לצורך יהודי אחר, ש„גך“ – הଘבות והגאה שלה – לא יגרום לנפילה רוחנית אצל הזולת.

כאשר יהודי עוסק בהפצת היהדות ובקרוב יהודים לאביהם שבשמיים – וגם דבר זה הוא בכלל⁶⁰ „כִּי תבנה בית חדש“ (לפי פנימיות העניין), שייהודי לא يستפק בעבודת עצמו, אלא „יבנה“ בית לה, היינו שעליו להקים „בית“ גמור ושלם, סביבה מלאה וחדרה – ביהדות⁶¹ –

ואגב כך הוא חש גאה, אין זה רק חסרון בעבודתו (הפרטית) שלו, אלא הדבר עלול לגרום לנפילה אצל הזולת שמתפקידו להשפיע עליו: כאשרם משפיע על הזולת בדברים היוצאים מן הלב, בלי פניו אישיות כו', מובטח הוא שדבריו גם יכנסו אל הלב ויפעלו

(58) להעיר מתו"א שם (קב, א) דשミニת שבשminiת צ"ל רק בתחלת העבודה אבל אה"כ צ"ל בביטול לגמרי. וראה לקוטי לוי"ץ אגדות

. ע' שה, לק"ש חכ"ב ע' 162 הערה 32.

(59) אלא שנתחלף הו"ו בה"א (סידור עם דאי"ח כוונת המקוה בסופה – קנון, סע"ד).

(60) גם בשפטות: הוכנת אורחים, יהיו ביתך ביתיך ועד לחכמים (אבות פ"א, מ"ד).

(61) ראה בארכיה זה – לקוטי חי"ט ע' 212, 210.

„כִּי יפּוֹל הַנּוֹפֵל מִמְנוּ“ – כי מידת הגאה היא השורש לכל נפילות רוחנית,قيدוע⁵³ שהמדות הרעות שאדם שרשן מהישות והגאה שלו. וזויה גם ההוראה הכללית מזה שאף ההיכל חייב במעקה:

יכول אדם להעלות על דעתו, שההכרה בשמייה עלי"די מעקה הוא רק בעניין „בית של חול“, היינו כאשר ה„ג“ (הגבאות והגאה) שלו הוא גאה במובנה הפשט, היפך הקדשה; אבל כאשר מדובר במקדש, שהוא יכול קודש – הרי גם גג המקדש הוא עבודהDKדשה: „ויגבה לבו בדרכי ה⁵⁴, וככאמар חז"ל⁵⁵ אשר תלמיד חכם ציריך שייהא בו אחד ממשמונה שבשミニת“, ואם כן, למה יש צורך כאן בזירות וו – שיזהו עניין המעקה?

ועל זה היא ההוראה, שאפילו גם המקדש חייב במעקה; ויתר על כן: במקדש גופא, היה המעקה על גג ההיכל, וגם על גג קודש הקדשים⁵⁶.

وطעם הדבר – כי אפילו מי שעומד כבר בתכליות העלייה, מוכחה להזהר ולהגביל עצמו עלי"די הרגש הביטול; ואדרבה – „כלים הנגמרים בטירה צרייכין טבילה לקודש⁵⁷: אפילו כשהנמצא אדם בדראג הנוגנת מקום לחשוב שהוא כבר כל"י גמור“, ונסוגמר בטהורה – הנה אדרבה, אז

(53) ראה דרושים עה"פ ראשית גוים עמלק.

(54) דה"ב יז, ו. תור"א צא, ב. קיט, ג ואילך. לק"ת במדבר טו, ג. ועוד.

(55) סוטה ה, א. וראה תור"א שם.

(56) מבון מקומות שנמננו בהערה 3.

(57) משנה חגיגה כ, ב. וראה אה"ת וקרוא הכרך ב) דרושים לפטח ע' תננה.

עליך חיבת להזהר, ש„גגן“ לא יגרום לנפילתו של נופל⁶⁶; אין צורך לומר מalto שעלייהם נאמר „מגללין .. חובה על ידי חיבב“ – להיות הגורם לנפילתו של הזולות.

ח. אבל על כך עשוי הוא לטעון: מאחר שהוא יודע שיש בו ישות, אם כן, למה לו להכנס לספק – אם יכול או לא יוכל לעשותו „מעקה“ כדברי, אשר ימנע את נפלתו (שלו) ושל הזולות – מוטב שלא יעסק כלל ב„בנייה הבית“, ובפרט – בבנייתו ובקירותו של יהודי אחר!

ולכן הקדים הכתוב, ובתור ברכה⁶⁷, כי תבנה בית חדש: „יהודי צרייך לבנות בית לה“ בהקימו בסמוך לו סבבה של יהדות, כנ“ל; ואין הוא יכול לסמוך על אחרים, אלא צרייך הדבר להיות „בית חדש“: לכל יהודי ועוד חלק מסוים בעולם⁶⁸ שהוא צרייך לבניו והוא צרייך לחודש בו – לעשותו לדירה לו יתברך. אין הוा יכול לסמוך על עבדותם של כל הדורות הקודמים, או על עבודתם של יהודים אחרים שבדורו – אלא עליו מוטלת חובת גברא לבנות את החלק שלו בעולם, אשר הוא החידוש שלו (ולא של זולתו). ולכן, כאשר הוא פוגש בהיהודים אחר – זה גופה (בהשגהה פרטית, וממילא) הוכח, שהבירור של הללה תלוי בו – הרי הוא חייב לפעול עמו.

פעולתם; אבל אם יש בדבריו תערובת של ישות וגאה, הרי בלבד זאת שהדבר פוגע בהשפעתם של דבריו וב hasilחתם בקרב את הזולות, הנה הוא עוד עלול לגרום את ההיפך מזו – הגאה שבדבורי יכולה אף לזרק את השומע, ר.ל.

וועוד זאת מלמדנו הכתוב – כי, יפל הנופל מננו, וכפירוש חז"ל⁶⁹, „ראוי זה ליפול מששת ימי בראשית .. אלא שmagalim זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חיבב“:

יהודי עשוי לטעון, שנפילתו של השני אינה באש灭תו, אלא מפני שהלה „ראוי .. ליפול“, או יתרה מזו – הוא „נופל“ כפשוטו, כבר נופל⁷⁰:

אילו היה לה איש ישר הולך, היה מביחין בין האמת שבדבריו (שהם דברי התורה) ובין הישות כו' (של האדם) המעורבת בהם, על-זאת מארח חז"ל⁷¹; „תוכו אכל קליפתו זוק“⁷²;

ורק מפני שהלה כבר נופל הוא, לכן, כשמרגיש עניין של ישות כו', פועל עליו הדבר ירידה יתרה – ואם כן, بما אחם הוא בזוז, עד שיש לחיכנו להיות זהיר בגג⁷³ שלו, כדי שפלוני שהוא כבר „נופל“ לא יפול נפילה גדולה יותר?

על כך בא המענה: מבלתי הבט על היותו של הזולות נופל, מוטל

(62) שבת לב, א. פרשי עה"פ.

(63) ראה פענח רוזא כאן: הנפל חסר ו... לשון עבר. צרוו המור כאן.

(64) חגיגה טו, ב.

(65) וע"ד קיבל את האמת ממי שאמרו (פייה"ט להרמב"ם הקדמה לאבות. רמ"א בהקדמות למחיר יין. ועוד).

(66) כמו מעקה כפשוטו, דאף שרואו ליפול מש"ב, „עונש גדול למי שמסבב“ (בחוי כאן) וראה אלשר כאן. מוג' ח"ג פ"ב. ולהעיר מגאה"ק ר"ס בכ (קלח, ב.).

(67) תנומה הובא בפרש"ע עה"פ.

(68) תניא פל"ז (מה, א.).

מהענינים הגשיים ומן העולם בכלל דירה לו יתרור.

ולכן אחת העבודות העיקריות שבמקדש היא עבודה הקרןוטית, להעלות את הבמה וכור' הגשםית לה, ובכלל זה אכילת כהנים ואכילת בעליים, שהיא עניין של עבודה הבירורים.

ועל-ידך-זה הוא כלות עניין המקדש – להשפיע על העולם שבסביבו, Dempfum זה היו חלונות המקדש "скопים אטומים", כדי שה"אורה" תאייה, עד שgam החוץ יואר על-ידה, ותשמש עדות "לכל בא עולם שהשכינה שורה בישראל" ⁷¹.

ומאוחר שהתקיף העקריו של המזקה הוא להבטיח שלא "יפול הנופל ממננו" – הוצאה שהוא בדרגת נופל, ועל-ידך-זה האדם עצמו, בעסקו בעבודה הכרוכה בירידה ממדריגתו שלו לעסוק בבירור העולם ("תבנה בית חדש") ⁷².

על כן בית הכנסת ובית המדרש, שבם האדם מופשט מעניין העולם, אינם צרייכים מעקה.

משא"כ בית המקדש, שפעולתו היא בגשמיities העולם – ומשמעות הדבר בעבודה הרוחנית היא העבודה של בניית בית לה, לעשות מהסבירה דירה

ואפילו כאשר הוצאה הוא "נופל", ואילו אצל ישנו "גגר", העולם לגורם (תוספת) נפילה לזללה – כלום מפני שאצלו יש ישות וגאה, יחס לזללה, שתיקונו תלוי בו? עשה מעקה וגדרו את ישורת! ולא אתה בן חורין להבטל ממנה – מלפיעו עם היהודי אחר.

וכידוע סיפור החסידים בשם כ"ק אדמור' האמצעי:

אדמור' האמצעי תיקן שהחסידים הבאים לליובאוויטש יחוירו אמרוי חסידות בעירותיהם שם עוברים בהן בשובם לביהם. ואברך אחד, חסיד – שהיה חוזר חסידות בטוב טעם – התאונן לפני אדמור' האמצעי, שבחזרו חסידות הוא חיש רגש של גאה, ולכון הוא רוצה לחזור מלוחזר חסידות. ענה לו אדמור' האמצעי: "א צבעליך" זאל פון דיר וועגן, אבער חסידות זאלסטו חזין" [=אפילו יהא ממד "בצל"], חסידות עלייך לחזרו!

ט. על-פי כל הנ"ל יובן גם החילוק שבין בית הכנסת כו' ובית המקדש:

ענינו של בית הכנסת ובית המדרש הוא – עבודות התפלה ולימוד התורה, היינו עבודות הרוחנית של האדם כלפי עצמו ובתוכו עצמו; משא"כ בית המקדש מבטא את כלות עבודות האדם – לא רק עבודות עם עצמו, אלא גם (ואדרבה – בעיקר) העבודה של "דירה בתחתונים", לעשות

(71) יותרה מזה ברמב"ם הל' ביהב"ח בחלתו: מ"ע לעשות בית לד' מוכן להיות מקריבין בו הקבנות וחוגגין אליו כי. – ראה גם לקו"ש שם ע' 479 ובהנסמן שם.

(72) מנהות פ"ג.

(73) ראה בארכוה בזה – לקו"ש חי"ט שם ע' 210 ואילך).

(69) להעיר שטעמו בפ"ע מר, אבל מתבל המאבל.

(70) ראה גם לקו"ש חט"ז (ע' 293) לענין ג' תרומות המשכך, שבן נרמזו ג' סוגי עבודה דתורה עבודה וגמ'ת. וראה שם ע' 297.

לו יתברך – בו דרישה שמירה של המקדש דוקא, כי עליידי עבודה זו דוקא נשלמת כוונת הבריאה, "תבנה בית חדש" – להקים דירה לו יתברך בתהтонים,

ועי"ז נזכה גם לבניין בית המקדש השלישי, במהרה בימינו ממש.

(משיחת ש"פ מטوط תשמ"א)

מעקה⁷⁴.

ואעפ"כ תכילת השלימות היא בבית

74) להעיר מבעה"ט, צורו המור ואלישיך כאו – שמאפרשים "כפי תבנה בית חדש" על הביהם"ק. ע"ש.

